

Damir JELUŠIĆ, dipl. iur.

Odgovor na žalbu i reviziju

UDK 347.9

Autor u ovom članku daje prikaz medijski najavljenih izmjena Zakona o parničnom postupku¹, s posebnim osvrtom na procesnopravne institute prava na odgovor na žalbu i prava na odgovor na reviziju, te navodi razloge koji idu u prilog da se izmjenama ZPP-a istoga normativno eliminiraju procesnopravni instituti prava na odgovor na žalbu i prava na odgovor na reviziju.

1. VRIJEDEĆI NORMATIVNI OKVIR

Zakonodavac je ta dva procesna instituta uređio samo dvjema zakonskim odredbama, odnosno, svaki je institut uređen jednom odredbom². Oba su instituta **produkt načela kontradiktornosti parničnog postupka i načela saslušanja stranaka** kao temeljnih načela građanskoga parničnog procesnog prava integriranih u kogentnu zakonsku procesnu odredbu koja obvezuje **parnični sud da svakoj stranci³ pruži mogućnost izjašnjenja o zahtjevima i tvrdnjama protustranke⁴**.

Nadalje, u kontekstu odgovora na žalbu, ZPP propisuje obvezu prvostupanskog suda da **primjerak pravodobne, potpune i dopuštene žalbe dostavi protivnoj stranci koja, u roku od osam dana računajući od dana primitka, može podnijeti odgovor na žalbu** čiji primjerak prvostupanski sud, u neodređenom roku, mora dostaviti žalitelju.

Nije sasvim jasno zbog čega je rok za podnošenje odgovora na žalbu 8, a rok za podnošenje žalbe 15 dana, no to ćemo pripisati zakonodavčevoj težnji za ubrzanjem parničnog postupka o čemu ćemo više u nastavku.

ZPP propisuje da prvostupanski sud nepravodobno podneseni odgovor na žalbu neće odbaciti nego ga mora dostaviti drugostupanskom sudu koji ga je pri odlučivanju obavezan uzeti u obzir ako je to još moguće⁵.

U kontekstu navedenog normiranja, smatramo suvišnim i nepotrebnim nabranje po kojem će parnični sud protustranci dostaviti potpunu, pravodobnu i dopuštenu žalbu, jer je jasno da će protustranci, **u slučaju nepravodobne, nedopuštene i nepotpune žalbe, dostaviti primjerak procesne odluke kojom je procesno sankcionirao navedene žalbene karakteristike**.

Nadalje, u kontekstu odgovora na žalbu, odredba po kojoj će prvostupanski sud i nepravodobni odgovor na žalbu (teoretski podnijeti i godinama nakon proteka zakonskog roka) dostaviti žalbenom sudu, a isti ga uzeti u obzir, otvara razna procesna pitanja na koja ZPP ne pruža odgovore, a judikatura samo parcijalne.

¹ Zakon o parničnom postupku (Nar. nov., br. 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13. i 89/14. – Odluka Ustavnog suda, dalje: ZPP.)

² ZPP, čl. 359. i 390.

³ Izrazi u ovom radu korišteni u muškom rodu rodno su neutralni odnosno na jednak način obuhvaćaju muški i ženski rod.

⁴ ZPP, čl. 5/1.

⁵ Ibid., čl. 359.

Stoga, u nastavku iznosimo nekoliko procesnih pitanja:

- Zbog čega je rok za žalbu prekluzivan, a rok za odgovor na žalbu instruktivan?
- Zbog čega, posljedično toj činjenici, instancijski parnični sud mora razmatrati i nepravodobne odgovore na žalbu, a prvostupanski ih ne smije odbaciti?
- Zbog čega se, u tom kontekstu, odgovor na žalbu procesnopravno privilegira u odnosu na žalbu, a opravdanog, objektivnog i razumnog razloga za odbacivanje odgovora na žalbu ne postoji?

U kontekstu odgovora na reviziju, ZPP propisuje obvezu suca pojedinca odnosno predsjednika vijeća prvostupanskog suda da **primjerak pravodobne, potpune i dopuštene revizije dostavi protivnoj stranci koja, u roku od petnaest dana računajući od dana dostave revizije, istom može podnijeti odgovor na reviziju**.

Dakle, posrijedi je **gotovo identično normiranje kod odgovora na žalbu jednako kao što je i rok za podnošenje odgovora na reviziju dvostruko kraći od roka za podnošenje žalbe**.

Nadalje, identično normiranje imamo i kod nepravodobno podnesenog odgovora na reviziju koji prvostupanski sud neće odbaciti, već će ga dostaviti drugostupanskom sudu koji će ga uzeti u obzir ako je to još moguće. Prvostupanski sud nakon primitka odgovora na reviziju odnosno nakon proteka roka za odgovor na žalbu, reviziju i odgovor na reviziju, ako je podnesen u roku, svim spisima izravno dostavlja revizijskom sudu.

Skrećemo pozornost na to kako sudac pojedinac odnosno predsjednik vijeća prvostupanskog suda dodatnu obvezu dostaviti primjerak revizije i odgovora na reviziju drugostupanskom sudu koji svim spisima izravno dostavlja revizijskom sudu. Stoga, u nastavku navodimo relevantne dispozitivne dijelove odluka Vrhovnog suda RH.

2. NEDOSTAVLJANJE ODGOVORA NA ŽALBU I ODGOVORA NA REVIZIJU PROTUSTRANCI KAO APSOLUTNO BITNA PROCESNA POVREDA ZBOG ONEMOGUĆAVANJA RASPRAVLJANJA PRED SUDOM

ZPP-om je normirano da bitna povreda određena procesnim postupkom uvijek postoji, odnosno da je posrijedi **apsolutno bitna procesna povreda ako se postupak odvija nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostaviti odgovor na žalbu i odgovor na reviziju**, stoga, nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom.

Stoga u nastavku navodimo relevantne dispozitivne dijelove odluka Vrhovnog suda RH.

⁶ Ibid., čl. 354/2. t. 6.

) u kojima je deklarirano pravno shvaćanje najvišeg suda o tom procesnom pitanju:

... Žalba je dvostrani pravni lijek pa je dužnost suda da žalbu dostavi protivnoj stranci koja ima pravo da podnese odgovor na žalbu. Utvrđivanjem prava na odgovor na žalbu ustanovljeno je pravo protivne stranke da se izjasni o navodima žalbe, ustanovljeno je dakle pravo na raspravljanje i u toj fazi postupka. Stoga će prvostupni sud počiniti apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 7. ZPP kad propusti dostaviti protivnoj stranci žalbu na odgovor jer je na taj način onemogućuje da raspravlja o navodima žalbe koje joj pravo postupovne odredbe priznaju. Što se tiče dužnosti dostavljanja odgovora na žalbu žalitelju točno je da je odredbom st. 2. čl. 359. ZPP propisano da će sud odgovor dostaviti žalitelju. Međutim, taj isti zakon ne predviđa mogućnost žalitelja da se novim podneskom osvrne na odgovor na žalbu, dakle, nesumnjivo da u toj daljnjoj fazi žalbenog postupka nije predviđena mogućnost raspravljanja. Stoga se može zaključiti da propust suda da dostavi žalitelju odgovor na žalbu protivne stranke predstavlja povredu odredbe čl. 359. st. 2. ZPP-a i svakako ne apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 7. ZPP koja bi uvjetovala ukidanje nižestupanijskih presuda. Takva povreda može predstavljati samo relativno bitnu povredu dakle, ako bi takav propust suda bio od značaja za donošenje pravilne i zakonite odluke, kojeg značenja, međutim, navedeni propust prvostupanijskog suda u konkretnom slučaju nema⁷...

... Protiv pravomoćnog rješenja suda drugog stupnja izjavila je reviziju protustranka zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Bitnu povredu odredaba parničnog postupka protustranka nalazi u propustu suda prvog stupnja da joj se na odgovor dostavi žalba predlagateljice... Revizija je djelomično osnovana. S osnovom protustranka prigovara da je žalbeni postupak opterećen bitnom povredom odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 7. ZPP-a, pravila koja se primjenjuju i u ovom izvanparničnom postupku, time što žalba predlagateljice nije dostavljena na odgovor protustranci kako to nalaže odredba čl. 60. st. 4. Zakona o eksproprijaciji. Navedenom je, naime, odredbom propisano da će sud prvog stupnja dostaviti primjerak žalbe podnijete protiv rješenja o određivanju naknade protivnoj stranci koja može u roku od 8 dana podnijeti odgovor na žalbu⁸...

NEUZIMANJE U OBZIR ODNOSNO NEOCJENJIVANJE SADRŽAJA ODGOVORA NA ŽALBU I ODGOVORA NA REVIZIJU KAO APSOLUTNO BITNA PROCESNA POVREDA ZBOG ONEMOGUĆAVANJA RASPRAVLJANJA PRED SUDOM

judikaturi VSRH-a zauzeto je procesno pravno shvaćanje da se pravo stranke na raspravljanje pred sudom povrjeđuje i u slučajevima u kojima, kad su

odgovor na žalbu i odgovor na reviziju podneseni, mjerodavni sud iste nije razmatrao i (pro)cjenjivao.

Stoga u nastavku navodimo relevantne dijelove obrazloženja triju odluka VSRH u kojima je deklarirano pravno shvaćanje najvišeg državnog suda o tom procesnom pitanju:

➤ ... Tuženik se izrijekom poziva u revizijskim navodima na bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 6. ZPP-a, koju da je počinio drugostupni sud, jer nije ocijenio u svojoj odluci navode odgovora na žalbu koji je tuženik pravovremeno podnio, već dapače u obrazloženju svoje odluke naveo da odgovor na žalbu nije podnesen. Činjenica, da je drugostupni sud u obrazloženju svoje presude naveo da na žalbu nije odgovoreno iako je tuženik podnio odgovor na žalbu (dana 10. listopada 2007. – list 165 spisa), a drugostupni sud je odlučivao u sjednici vijeća 5. svibnja 2008., pa je time počinio bitnu povredu iz čl. 354. st. 2. toč. 6. ZPP-a, koja postoji ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom. Sud čini navedenu bitnu povredu kada propusti dostaviti stranci žalbu protivne stranke na odgovor, jer time vrijeda načelo obostranog saslušanja stranaka iz čl. 5. st. 1. ZPP-a, a isto značenje ima činjenica kada sud propusti ocijeniti i uzeti u obzir podneseni odgovor na žalbu, a što je ovdje slučaj⁹...

➤ ... Revizija je osnovana. Revident u navodima revizije osnovano tvrdi da je sud drugog stupnja počinio bitnu povredu iz čl. 354. st. 2. toč. 7. ZPP, tj. da zbog nezakonitog postupanja revidentu nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom. Ovo iz razloga što je tužitelj na žalbe 1., 2., 3., 4. 5., 6., 9., 10. i 11. tuženih odgovorio podneskom od 23. ožujka 1995., koji je podnesak (kako tužitelj tvrdi) predao pošti preporučeno pod brojem preporuke ... Pismeno s brojem preporuke ... zaprimljeno je kod Trgovačkog suda u Rijeci 27. ožujka 1995. Kako tužitelj tvrdi da je podnesak od 23. ožujka 1995., koji predstavlja po svom sadržaju odgovor na žalbu dostavio poštom preporučeno navodeći prijemni broj (broj preporučene pošiljke) koja je preporučena pošiljka zaprimljena kod suda prvog stupnja, to proizlazi da je sud drugog stupnja odlučujući o osnovanosti žalbe bez uzimanja u obzir sadržaja odgovora tužitelja na izjavljene žalbe onemogućio tužitelja u raspravljanju pred sudom drugog stupnja. Pritom valja navesti da propust suda prvog stupnja da pismeno (odgovor na žalbu) dostavljen preporučenim pismenom uloži u predmet nije od pravnog utjecaja kod ocjene da li je ostvarena bitna povreda iz čl. 354. st. 2. toč. 7. ZPP. Zbog ostvarenja revizijskog razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka pred sudom drugog stupnja revizija tužitelja je primjenom čl. 394. st. 1. ZPP, prihvaćena i pobijana presuda suda drugog

⁷ VSRH, Rev 1409/1990-2
⁸ VSRH, Rev 356/1994-2

⁹ VSRH, Rev 894/08-2

stupnja ukinuta, te predmet vraćen tom sudu na ponovno odlučivanje o žalbi¹⁰...

- ... Ostvaren je revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka jer postoji bitna povreda iz čl. 354. st. 2. toč. 7. ZPP-a, na koju revident opisu ukazuje. Činjenica da je drugostupanjski sud u obrazloženju svoje presude naveo da na žalbu nije odgovoreno, iako je tužitelj podnio odgovor na žalbu o kojoj je isti sud odlučivao, nedvojbeno upućuje na zaključak da drugostupanjski sud nije cijenio i uzeo u obzir podneseni odgovor na žalbu, pa je time počinio rečenu bitnu povredu koja postoji ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom. Sud čini navedenu bitnu povredu kada propusti dostaviti stranci žalbu protivne stranke na odgovor, jer time vrijeđa načelo obostranog saslušanja stranaka iz čl. 5. st. 1. ZPP, a isto značenje ima činjenica kada sud propusti ocijeniti i uzeti u obzir podneseni odgovor na žalbu, a što je ovdje slučaj¹¹...

4. RAZLOZI NEPOTREBNOSTI PROCESNIH INSTITUTA ODGOVORA NA ŽALBU I REVIZIJU

Razlozi zbog kojih autor smatra da su navedena dva instituta nepotrebna i da njihovom normativnom eliminacijom nitko ništa ne bi izgubio, ali bi postupak (za)sigurno dobio na brzini, su sljedeći:

- njihovom normativnom eliminacijom strankama ne bi bila onemogućena mogućnost raspravljanja pred sudom o bilo kojem spornom činjeničnom ili pravnom pitanju (jer stranka koja se aktivno procesno postavi, od litispendingije pa nadalje ima nebrojeno mnogo puta mogućnost da se, u usmenim i pisanim procesnim radnjama, pravno referira na činjeničnu i pravnu argumentaciju protustranke).

Stoga, stranka u odgovoru na žalbu i reviziju (ako je potpuno uspjela u sporu) može samo **opetovati svoju pravnu argumentaciju koju je iznosila tijekom postupka**, a djelomično će to učiniti ako je djelomično uspjela u sporu u odnosu na dio dispozitiva i obrazloženja zbog kojih presudu napada žalbom.

Argumentum a contrario, stranka koja se pasivno procesno postavi (ako parnica u tom slučaju i dođe u te procesne faze) pasivno će se postaviti i prema (ne) posizanju za ovim procesnim institutima.

Dakle, eliminacijom tih dvaju procesnih instituta ni na koji način načelo kontradiktornosti i saslušanja stranaka ne bi bilo povrijeđeno, odnosno, **stranke ne bi bile ni na koji način onemogućene raspravljati o bilo kojem spornom procesnopravnom ili materijalnopravnom pitanju ili o bilo kojoj spornoj činjenici**.

U prilog navedenom ide i činjenica da se u žalbi i reviziji ne mogu iznositi nove činjenice i dokazi, kao ni prigovori, osim onih iznimno zakonom propisanih¹².

- Možebitnom normativnom eliminacijom pred dvaju instituta **postupak bi se skratio i to ne zbog nestanka rokova za njihovo podnošenje nego i manjeg administriranja i birokratiziranja po sudskim pisarnicama (kancelima)** što bi znatno skratilo vremenski interval trajanja procesne faze po pojedinim sudskim parničnim instancama.
- Navedeni se instituti relativno rijetko primjenjuju u praksi, odnosno, **nisu zaživjeli u praksi su krajnje procesno irelevantni**, pa doista nismo objektivne, opravdane i razumne razloge za njihovu daljnju normativnu egzistentnost.

Naime, parnični su sudovi u judikaturi, drugostupanjski i revizijski, pravno shvaćanje o (ne)potrebnosti instituta zauzeli kroz (ne)odmjeravanje **odvjetničke nagrade za sastavljanje tih dviju pisanih procesnih radnji** (tijekom 16 godina u praksi autor nije pronašao odluku kojom sudovi odmjeravaju odvjetničku nagradu za sastavljanje odgovora na žalbu i/ili odgovora na reviziju).

Ako navedene odluke postoje, veoma ih je malo, su iznimka koja potvrđuje pravilo da drugostupanjski sudovi i revizijski sud traženje naknade troškova postupka za navedene dvije odvjetničke radnje uvijek najmanju ruku u pravilu, **odbijaju uz uvijek identično obrazloženje po kojem te radnje nisu bile potrebne za vođenje parnice, u smislu odredbe čl. 155. ZPP-a**.

Stoga u prilog navedenom iznosimo dio odluke VSRH-a:

- ... *Trošak odgovora na žalbu tužiteljima nije suđen jer taj trošak po ocjeni ovoga suda nije potreban za vođenje ovog postupka*¹³... *Odbijao je zahtjev tužitelja za naknadu troškova odgovora na reviziju kao neosnovan jer se radi o trošku koji nije nužan za ovu parnicu (čl. 155. ZPP-a)*¹⁴...

Navedeno stajalište **destimulira i demotivira odvjetnike** te druge osobe kojima ZPP priznaje pravo na nagradu da **poduzimaju te pravne radnje** jer nitko ne želi raditi nešto za što sigurno neće biti plaćeno i za što će sudovi njegovu radnju, ma što u njoj napisao, okarakterizirati **nepotrebnom za vođenje postupka**.

Ako odvjetnik **samoinicijativno ili u sporazumu sa strankom**, pogotovo u sporovima s visokom vrijednošću predmeta spora, **sastavi odgovor na žalbu i reviziju**, odvjetnik ima pravo na odvjetničku nagradu za sastavljanje tih dviju pisanih procesnih radnji, čak i bez posebne punomoći¹⁵, na temelju Tarife o nagradi za naknadu troškova odvjetnika¹⁶.

5. ZAKLJUČAK

Autor se u ovom članku zalaže da se pri najavljenom noveliranju ZPP-a barem razmisli o smislu i svrsi tih procesnih instituta odgovora na žalbu i odgovora na reviziju jer za njihov opstanak u sadašnjoj formi ne vidi niti jedan objektivan, opravdan i razuman razlog, dok je za njihovu eliminaciju navedeno nekoliko opravdanih, suvislih i svrhovitih razloga.

¹³ Županijski sud u Koprivnici, GŽ-768/00-2

¹⁴ VSRH, Revr 1213/12-2

¹⁵ ZPP, čl. 95.

¹⁶ Tarifa o nagradi za rad i naknadi troškova odvjetnika HOK-a (Nar. 142/12., 103/13., 118/14. i 107/15.), Tbr. 7. t. 1., 3. i 6. u vezi s Tbr. 10. t. 4.

¹⁰ VSRH, Rev-224/1998-2

¹¹ VSRH, Rev 2289/95

¹² ZPP, čl. 352. u vezi s čl. 387.